

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ĮSTATYMO NR. I-446 PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS REFORMOS ĮSTATYMO NR. I-1607 9,
10, 15, 16, 17, 18, 19 IR 20 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŽEMĖS PAĖMIMO VISUOMENĖS POREIKIAMS ĮGYVENDINANT
YPATINGOS VALSTYBINĖS SVARBOS PROJEKTUS ĮSTATYMO NR. XI-1307 2, 5, 7, 12
IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS
ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS ĮSTATYMO NR. IX-1314 PAKEITIMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS TERITORIJŲ PLANAVIMO IR STATYBOS VALSTYBINĖS
PRIEŽIŪROS ĮSTATYMO NR. XII-459 2, 3 IR 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJŲ PLANAVIMO ĮSTATYMO NR. I-
1120 45 IR 47 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 30 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ
NEKILNOJAMĄJĮ TURTĄ ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 IR 17 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ
NUSIŽENGIMŲ KODEKSO NR. XII-1869 589 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMO NR. I-671 4, 4¹, 5, 13 IR 15 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMOJO TURTO
KADASTRO ĮSTATYMO NR. VIII-1764 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS GEODEZIJOS IR KARTOGRAFIJOS ĮSTATYMO NR. IX-
415 2, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 24, 27 IR 31 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SAVIVALDYBIŲ INFRASTRUKTŪROS
PLĖTROS ĮSTATYMO NR. XIII-2895 4, 6 IR 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS PAJŪRIO JUOSTOS ĮSTATYMO NR. IX-1016 6 IR 10
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS GELEŽINKELIŲ
TRANSPORTO KODEKSO IX-2152 23¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS KOMPENSACIJŲ UŽ VALSTYBĖS IŠPERKAMĄ
NEKILNOJAMĄJĮ TURTĄ DYDŽIO, ŠALTINIŲ, MOKĖJIMO TERMINŲ BEI
TVARKOS, TAIP PAT VALSTYBĖS GARANTIJŲ IR LENGVATŲ, NUMATYTŲ
PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURTĄ ATKŪRIMO
ĮSTATYME, ĮSTATYMO NR. VIII-792 8 IR 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS VANDENS ĮSTATYMO NR. VIII-474 15 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽELDYNŲ ĮSTATYMO NR. X-
1241 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
TERITORIJOS ADMINISTRACINIŲ VIENETŲ IR JŲ RIBŲ ĮSTATYMO NR. I-558 1
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Įstatymų projektai parengti įgyvendinant Aštuonioliktosios Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 14 punkto nuostatas, numatančias savivaldai suteikti daugiau galių, perleisti daugiau šiuo metu centralizuotai atliekamų funkcijų, skirti daugiau dėmesio papildomų investicijų pritraukimui į regionus, įgyvendinant šios programos 133.1 papunkčio nuostatas, numatančias iš naujo nustatyti Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NŽT) tikslus, kad ji užtikrintų visuomeninę naudą, nestabdydama visuomenei reikalingų iniciatyvų, įgyvendinant šios programos 157.4 papunkčio nuostatas, numatančias, žemės naudojimo politikos formavimą perduoti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai (toliau – AM), o NŽT funkcijas – savivaldai, įgyvendinant šios programos 178 punkto nuostatas, numatančias savivaldybėms suteikti

daugiau galių veikti savarankiškai, priimti sprendimus dėl investicijų plėtros, plėsti ir tobulinti viešąsias paslaugas, kelti gyvenimo kokybę ir vietovės patrauklumą bei įgyvendinant šios programos 191.4 papunkčio nuostatas, numatančias aiškiai atskirti institucijų funkcijas, kad nebūtų dubliuojamas jų darbas ir būtų užtikrintas jo našumas, taip pat aiškiai apibrėžti institucijų atsakomybes, sukurti ir optimizuoti procesus, sudarančius sąlygas darniam šalies regionų vystymuisi, racionaliame inžinerinės, socialinės infrastruktūros planavimui, viešųjų erdvių tvarkymui, teritorijų pritaikymui visiems visuomenės nariams ir kitų Vyriausybės programoje bei galiojančiuose įstatymuose įtvirtintų siekių įgyvendinimui.

Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys:

1. Neefektyvus politikos formavimas. Teritorijų planavimo ir statybos sritys priskirtinos AM politikos formavimo kompetencijai, tačiau su šių procesų įgyvendinimu susijusių žemės tvarkymo ir administravimo, žemėtvarkos, geodezijos, kartografijos, erdvių duomenų rinkinių tvarkymo, Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtojimo ir nekilnojamojo turto kadastro srityse politiką formuoja ŽŪM – procesas vienas, o politiką formuoja dvi ministerijos.

AM formuojant politiką aplinkosaugos, teritorijų planavimo, urbanistikos, statybos ir jos priežiūros, kitose srityse, organizuojant, koordinuojant ir kontroliuojant jos įgyvendinimą, panaudojant valstybinę geodezinę ir kartografinę veiklos produkciją sukuriamą dauguma Lietuvos erdvinės informacijos duomenų, tačiau šios srities politiką formuoja ŽŪM, įgyvendina jai pavaldžios institucijos. Susiformuoja praktika, kai turime atskirus duomenis, apimančius tą pačią informaciją, bet nėra šių duomenų valdymo ir naudojimo vienodumo bei glaudžiai susijusių sričių teisinio reguliavimo nuoseklumo. Procesą valdant vienai institucijai, galima sukaupti vertingesnių duomenų, jie bus pritaikomi efektyviau. Taip pat bus nustatomi tarpusavyje suderinami, nuoseklūs, tikslingi reikalavimai, vykdoma sisteminga jų įgyvendinimo stebėseną, operatyviai reaguojama į praktikoje pasireiškiančias problemas.

Neefektyvus politikos formavimo nekilnojamojo turto srityje vienas iš pavyzdžių – pastato aukštis nustatomas statinio projekte ir atliekant pastatyto pastato matavimus. To paties aukščio nustatymo teisinį reguliavimą skirtinguose etapuose kuruoja dvi skirtingos ministerijos. Tokio reguliavimo pasekmė – skirtingas pastato aukščio matavimo atskaitos taškas, todėl skirtingi aukščių dydžiai ir kylantys konfliktai dėl pastatyto pastato atitikties statinio projektui, papildoma administracinė našta projektuotojui ir statytojui, teikiant paaiškinimus ir papildomą skaičiavimą (statinio projektavimo etape pastatų aukščio rodiklis statinio projekte nurodomas bendrojoje dalyje, vadovaujantis statybos techniniu reglamentu STR, kurį tvirtina aplinkos ministras, o to paties jau pastatyto pastato aukščio rodikliai apskaičiuojami vadovaujantis Nekilnojamojo turto kadastrinių matavimų ir kadastro duomenų surinkimo taisyklėmis, kurias tvirtina žemės ūkio ministras).

Kitas statybos srities pavyzdys – sublokuotų individualių gyvenamųjų pastatų reglamentavimas. Vienai ministerijai apibrėžus tokius pastatus, kaip turinčius bendrą sieną, kita ministerija neapibrėžia atitinkamos kadastrinių matavimų metodikos. Nustatyta pastatų kadastrinių matavimų tvarka nesudaro sąlygų parengti teisės aktų reikalavimus atitinkančius tokių pastatų kadastrinius matavimus, todėl neaiškus, tarpusavyje nesuderintas teisinis reguliavimas praktikoje gali sukelti ginčus tiek dėl sprendimų teisėtumo, tiek dėl atestuočių specialistų atsakomybės. Nuosekliai formuojant statinių statybos ir su ja susijusių procesų reguliavimą vienoje ministerijoje, tokie nesutapimai būtų išspręsti jiems dar nepatekus į praktiką.

Teritorijų planavime tarpusavyje nesuderinto politikos formavimo pavyzdžių dar daugiau, kadangi bene visi teritorijų planavimo sprendimai yra susiję su žemės naudojimu ir valdymu. Teritorijų planavimo įstatymas numato, kad teritorijų planavimas – tai procesas, kuriuo siekiama darnaus teritorijų vystymo ir kuris apima žemės naudojimo prioritetų, aplinkosaugos, visuomenės sveikatos saugos, paveldosaugos ir kitų priemonių nustatymą, gyvenamųjų vietovių, gamybos, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros sistemų kūrimą, sąlygų gyventojų užimtumui reguliuoti ir veiklai plėtoti sudarymą, visuomenės ir privačių interesų suderinimą. Vietos savivaldos įstatymas teritorijų planavimą ir jo sprendinių įgyvendinimą apibrėžia kaip savarankiškąją savivaldybių funkciją, taip pat šis įstatymas įpareigoja savivaldybes įgyvendinti visą eilę socialinių, kultūrinių, ekologinių, ekonominių ir kitų vietos bendruomenės interesų bei derinti šiuos interesus su valstybės ir atskirų gyventojų interesais. Savivaldybėms turint tik ribotas valstybinės žemės valdymo apimtį, įgyvendinti įstatymuose nustatytus uždavinius tampa sudėtinga arba

neįmanoma, dėl ko nukenčia vietos gyventojų poreikiai, neužtikrinami nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu keliami darnios plėtros uždaviniai, nepakankamas savivaldos savarankiškumas, o tai kuria neigiamą efektą ir kitose visuomeninių santykių srityse. Tik suteikus savivaldybėms visaverčius įgaliojimus ir efektyvias priemones jiems įgyvendinti, galima reikalauti pilnos atsakomybės už joms deleguotų uždavinių vykdymą.

2. NŽT kontroliuoja savo sprendimų teisėtumą, o tai prieštarauja teisėtumo ir kitiems principams, įtvirtintiems Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme. Neefektyviai ginamas viešasis interesas, kuris reguliuojamoje srityje apima ne tik valstybinės žemės valdymą, bet ir minėtus skirtingų visuomenės interesų derinimo tikslus. Sutelkus valstybinės žemės valdymo ir šioje srityje priimamų sprendimų kontrolės funkcijas vienoje institucijoje, atskyrus jas nuo kompleksinių plėtros sprendimų, nesudaromos sąlygos užtikrinti ir suderinti visuomenės interesus.

Pavyzdžiui, Žemės įstatyme nurodyta, jog statinių savininkams valstybinės žemės sklypai ar jų dalys išnuomojami tokio dydžio, koks yra būtinas šiems statiniams eksploatuoti pagal Nekilnojamojo turto kadastrę įrašytą jų tiesioginę paskirtį. Tai vertinamojo pobūdžio reikalavimai, kurių įgyvendinimui būtinos teritorijų planavimo ir statybos žinios bei konkrečios teritorijos duomenys, kad būtų tinkamai nustatytas statiniui priskirtinas valstybinės žemės sklypo plotas, nepažeidžiant nei valstybės, nei savivaldybės, nei statinio savininko, nei aplinkinių gyventojų interesų. Netinkamai atlikus situacijos analizę ir statinio naudojimo poreikių įvertinimą, pasekmės atsiliepia tolesniuose teritorijos vystymo etapuose, tačiau tokias pasekmes patiria jau ne sprendimą priėmusi institucija, o už darnų teritorijų vystymą atsakingos savivaldybės. Glaudžiai susijusius sprendimus perdavus į vienas – vietos savivaldos rankas, kartu užtikrinus valstybinę šių sprendimų kontrolę, bus galima išvengti nepagrįstų aplinkos formavimo sprendimų bei turėti aiškiai įvardintas už galutinius rezultatus atsakingas institucijas. Pažymėtina, kad valstybinės žemės valdymo poreikį ir pasirengimą priimti atsakomybę už kompleksinius sprendimus dar 2017 m. išsakė savivaldybių vyriausieji architektai jų kasmetinės konferencijos rezoliucijoje, pritardami valstybinės žemės valdymo perdavimui vietos savivaldai¹.

3. Šiuo metu vykdoma valstybinės žemės valdymo politika mažina investuotojų ar finansuotojų pasitikėjimą valstybinėje žemėje įgyvendinamais projektais, atitinkamai, mažėja investicijų pritraukimas į savivaldybes, prastėja sąlygos įgyvendinti vietos gyventojų poreikius. Tai lemia kompleksinio požiūrio reikalaujančių sprendimų formalus priėmimas, sudaromos kliūtys naujų objektų vystymui: be pagrindo neišduodami ar laiku neišduodami reikiami sutikimai, nederinami projektai ir pan., dėl ko nuolatos yra inicijuojami teisminiai ginčai (žr. pvz. Klaipėdos apygardos teismo 2021-12-22 nutartį civilinėje byloje Nr. e2A-1201-642/2021, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019-02-07 nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-7-915/2019, Lietuvos apeliacinio teismo 2021-05-27 nutartį civilinėje byloje e2A-275-464/2021, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019-05-02 nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-65-695/2019, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018-11-22 nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-447-916/2018). Prie tokios situacijos prisideda ir nesuderintas, skirtingų ministerijų kuruojamas teisinis reguliavimas, dėl kurio, net ir esant pagrįstam poreikiui bei nekeliant žalos valstybės interesams, nesudaromos valstybinės žemės nuomos sutarčių su pastatus įsigijusiais savininkais (pvz. kai nesutampa žemės sklypo naudojimo būdas su jame esančio pastato), taip pat neduodami sutikimai perleisti ar įkeisti nuomos teises, rengti formavimo ir pertvarkymo projektus, keisti žemės naudojimo būdą ir t.t. Už racionalų teritorijų naudojimą bei darnų jų vystymą atsakomybės nenešanti NŽT neinicijuoja teisės aktų pakeitimų dėl teisinio reguliavimo tobulinimo, o vykdoma politika ženkliai mažina ekonomikos augimą ir riboja kitų visuomenės poreikių tenkinimą.

4. Ilgos, perteklinės, administracinę naštą kuriančios valstybinės žemės sklypų perdavimo savivaldybei procedūros, stabdančios teritorijų planavimo ir statybos procesus. Pažymėtina, kad Lietuvos matininkų asociacijos taryba Lietuvos Respublikos Seimui, Vyriausybei ir kitoms suinteresuotoms institucijoms dar 2016 metais pateikė siūlymų dėl žemės ir kito nekilnojamojo turto administravimo sistemos reformos. Siūloma reforma siekiama veiksmingo žemėtvarkos, geodezijos ir topografijos, nekilnojamojo turto kadastro, teritorijų planavimo ir statybų procesų valdymo, teisinių normų suderinimo.

¹ LAR_2017-05-18_LT-sav-vyr-architektų-konferencijos-rezoliucija.pdf (architekturamai.lt).

5. Papildomų priemonių, sudarančių savivaldybėms sąlygas darniam teritorijų vystymui trūkumas, visų pirma, įstatymuose apribota galimybė vykdyti žemės konsolidacijos projektus miestų gyvenamosiose vietovėse. Šios priemonės, kuri įgyvendinama kitose ES ir pasaulio šalyse ir be kurios neišsivaizduojamas darnus bei racionalus teritorijų vystymas, poreikį išsako tiek savivaldybių atstovai, tiek teritorijų planavimo ir statybos srityje dirbantys kvalifikuoti architektai, pabrėždami, kad pastaraisiais dešimtmečiais daugelis naujų urbanizuojamų teritorijų užstatoma padrikai, dažnai vystomi atskiri žemės sklypai, atsietai nuo aplinkinių teritorijų, neįvertinant vientiso urbanistinio formavimo. Planuojant atskirus sklypus, suformuojami neracionalūs kvartalai, nesprendžiama susisiekiama problema, nekuriamos vietos socialinei infrastruktūrai, nepaliekama priėjimų prie vandens telkinių, nekuriamos bendro naudojimo viešosios erdvės ir pan. Atsižvelgiant į mūsų šalyje besiklostančią praktiką ir kitų šalių teigiamą patirtį, siūloma papildyti teisinę bazę nuostatomis, kurios leistų efektyviai naudoti specialų žemės sklypų perskirstymo – žemės konsolidacijos metodą.²

Parengtų įstatymų projektų tikslas ir uždaviniai:

1. Siekiant perskirstyti institucijų funkcijas žemės naudojimo politikos formavimo srityje – siūloma konsoliduoti su teritorijų planavimo ir statybos veiklomis susijusias sritis. AM formuotų valstybės politiką žemės tvarkymo, žemės reformos, žemėtvarkos, išskyrus žemės ūkio paskirties žemę, taip pat geodezijos, kartografijos, erdvinį duomenų rinkinių tvarkymo, Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtojimo, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės srityse, organizuotų, koordinuotų ir kontroliuotų jos įgyvendinimą. atitinkamai pakeisti ir NŽT pavaldumą iš ŽŪM į AM. ŽŪM formuotų valstybės politiką, organizuotų, koordinuotų ir kontroliuotų jos įgyvendinimą žemės ūkio paskirties žemės tvarkymo ir administravimo, žemės reformos ir žemėtvarkos srityse.

2. Siekiant skaidrinti ir optimizuoti valstybinės žemės valdymą ir naudojimą ir suteikti vietos savivaldai galimybę efektyviai planuoti ir naudoti savo teritoriją užtikrinant, kad savivaldybės visoje šalies teritorijoje veiktų vieningai (netaikytų skirtingų tvarkų ir standartų žemėtvarkos srityje, sprendimus priimtų vadovaudamasi kompleksiniu požiūriu į įstatymų keliamus uždavinius), siūloma nustatyti, kad savivaldybės būtų pagrindinis valstybinės žemės patikėtinis ir patikėjimo teise valdytų visą joms Vyriausybės nutarimais perduotą valstybinę žemę savivaldybės teritorijoje. Kartu siūloma įtvirtinti galimybę žemės konsolidacijos projektus vykdyti ne tik kaimo, bet ir miestų gyvenamosiose vietovėse.

3. Atsisakyti perteklinių, besidubliuojančių, administracinę naštą didinančių procedūrų, NŽT vykdomas funkcijas paskirstant institucijoms taip, kad būtų geriausiai įgyvendinami subsidiarumo, vieno langelio, efektyvumo, atsakomybės už priimtus sprendimus ir kiti viešojo administravimo principai.

Pertvarką įgyvendinti planuojama dviem etapais. Pirmajame etape įstatymų projektai parengti siekiant, jog AM nuo 2023-01-01 formuotų valstybės politiką žemės tvarkymo (išskyrus žemės ūkio paskirties žemės srityje), žemės reformos, žemėtvarkos, geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės (išskyrus žemės ūkio paskirties žemės) srityse bei NŽT taptų pavaldi AM. Pirmojo etapo įstatymų projektuose taip pat nurodoma, jog nuo 2023-05-01 savivaldybės - valstybinės žemės valdytojos (patikėtiniai) visoje savivaldybės teritorijoje. Antrajame etape planuojama valstybinės žemės (išskyrus žemės ūkio paskirties žemės) priežiūros ir kontrolės funkcijų analizė ir procedūrų tobulinimas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymų projektų iniciatorius ir rengėjas – Aplinkos ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai: Šiuo metu:

² LAR-2019-05-07-Dėl-Lietuvos-miestų-urbanizuotų-ir-urbanizuojamų-teritorijų-žemės-sklypų-perskirstymo-žemės-konsolidacijos-1.pdf (architekturumai.lt).

- ŽŪM formuoja valstybės politiką žemės tvarkymo, žemės reformos, žemėtvarkos, geodezijos, kartografijos, erdvinį duomenų rinkinių tvarkymo, Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtojimo, nekilnojamojo turto kadastro, žemėtvarkos planavimo dokumentų priežiūros ir žemės naudojimo valstybinės kontrolės srityse.
- AM formuoja valstybės politiką aplinkosaugos, teritorijų planavimo, urbanistikos statybos ir jos priežiūros bei kitose srityse, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą.
- Šiuo metu valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektai (patikėtiniai) yra:
 - Nacionalinė žemės tarnyba – visos Lietuvos Respublikos valstybinės žemės, išskyrus žemę, kuri Žemės įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams;
 - savivaldybės - valstybinės žemės sklypų, perduotų savivaldybėms patikėjimo teise Vyriausybės nustatyta tvarka Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytoms reikmėms ar kitų įstatymų nustatytais atvejais ir sąlygomis Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytoms reikmėms, taip pat valstybinės miško žemės sklypų, perduotų savivaldybėms patikėjimo teise Vyriausybės nutarimais Žemės įstatymo 7 straipsnio 3, 5 ir 6 dalyse nustatyta tvarka ir sąlygomis;
 - centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas – kai valstybinė žemė yra priskirta centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo patikėjimo teise valdomam valstybės nekilnojajam turtui arba kai valstybinė žemė, kuri gali būti parduodama, priskirta parduodamam valstybės arba savivaldybės nekilnojajam turtui, arba kai valstybinė žemė yra reikalinga administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto atnaujinimo projektams įgyvendinti;
 - Valstybės įmonė Valstybės žemės fondas (toliau – Valstybės žemės fondas) yra valstybinės žemės valdytoja (patikėtinis) valstybinės žemės sklypų, Žemės įstatymo nustatyta tvarka priskirtų žemės konsolidacijos projekto teritorijai, išskyrus šiai teritorijai priskirtus valstybinės žemės sklypus, perduotus kitiems valstybinės žemės patikėtiniais, taip pat įstatymų nustatyta tvarka iš privačių asmenų įsigytų valstybės nuosavybės žemės sklypų, reikalingų Valstybės žemės fondo administruojamoms valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos lėšomis finansuojamoms priemonėms, gerinančioms žemės valdų struktūras ir mažinančioms apleistos žemės plotus, įgyvendinti;
 - Kiti Žemės įstatymo ir kitų įstatymų numatyti subjektai.
- Valstybinės žemės sklypai perduodami savivaldybėms patikėjimo teise tik Vyriausybės nustatyta tvarka įstatymuose nurodytoms reikmėms.
- NŽT pavaldi ŽŪM.
- NŽT priskirtos funkcijos:
 - 1) įgyvendina valstybės politiką žemės tvarkymo ir administravimo, žemės reformos, žemėtvarkos planavimo srityje;
 - 2) atlieka žemės reformos darbų užsakovo funkcijas, administruoja valstybės biudžeto lėšas, skirtas žemės reformai, žemės tvarkymo ir administravimo darbams vykdyti, duomenims apie šalies žemės fondo būklę rengti, žemės informacinei sistemai tvarkyti;
 - 3) parduoda valstybinės žemės sklypus, išskyrus valstybinės žemės sklypus, priskirtus įstatymų nustatyta tvarka parduodamam valstybei arba savivaldybei nuosavybės teise priklausančiam nekilnojajam turtui, ir žemės sklypus, perduodamus neatlygintinai savivaldybių nuosavybės;

- 4) perduoda neatlygintinai naudotis arba išnuomoja valstybinės žemės sklypus, išskyrus žemės sklypus, kuriuos šio ir kitų įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka turi teisę išnuomoti ir perduoti neatlygintinai naudotis kiti valstybinės žemės patikėtiniai;
 - 5) veikia valstybės vardu valstybei paveldint ir įsigyjant privačią žemę valstybės nuosavybėn, išskyrus atvejus, kai centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas veikia valstybės vardu įsigyjant privačią žemę valstybės nuosavybėn Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatyto administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto atnaujinimo projektams įgyvendinti, ir šio Įstatymo nustatytus atvejus, kai valstybės vardu paveldint ar kitaip įsigyjant privačią žemę valstybės nuosavybėn valstybės vardu veikia Valstybės žemės fondas;
 - 6) įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka ir atvejais organizuoja valstybės lygmens žemėtvarkos schemų ir žemės reformos žemėtvarkos projektų rengimą, taip pat kontroliuoja planuojamų darbų, susijusių su žemės naudmenų būklės ir žemės naudojimo sąlygų pakeitimu, derinimą su žemėtvarkos planavimo dokumentų sprendiniais;
 - 7) tvirtina žemėtvarkos planavimo dokumentus, išskyrus žemėtvarkos schemas ir žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektus;
 - 8) šio Įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka nagrinėja prašymus paimti žemę visuomenės poreikiams ir priima sprendimus paimti žemę visuomenės poreikiams;
 - 9) organizuoja ir vykdo valstybinę žemės naudojimo kontrolę;
 - 10) atlieka valstybinę žemėtvarkos planavimo dokumentų priežiūrą;
 - 11) šio Įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka nustato servitutus;
 - 12) priima sprendimus suformuoti ar pertvarkyti pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus suprojektuotus valstybinės žemės sklypus, įstatymų nustatyta tvarka teikia duomenis Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui šiems sklypams įregistruoti, išskyrus atvejus, kai prašymus įregistruoti valstybinės žemės sklypus Nekilnojamojo turto registre pateikia kiti įstatymų nustatyti valstybinės žemės patikėtiniai, taip pat priima sprendimus pertvarkyti pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus suprojektuotus savivaldybės ar privačios žemės sklypus;
 - 13) išduoda kvalifikacijos pažymėjimus žemėtvarkos planavimo dokumentams rengti;
 - 14) organizuoja žemės išteklių naudojimo stebėseną;
 - 15) kai yra pagrindas manyti, kad viešasis interesas pažeistas valstybinės žemės naudojimo, valdymo ir disponavimo ja srityje, kreipiasi į teismą dėl viešojo intereso gynimo, išskyrus atvejus, kai viešasis interesas pažeistas dėl Nacionalinės žemės tarnybos arba institucijų, kurių funkcijas ji perėmė, veiksmų ar neveikimo. Tais atvejais, kai viešasis interesas pažeistas dėl Nacionalinės žemės tarnybos arba institucijų, kurių funkcijas ji perėmė, veiksmų ar neveikimo, Nacionalinė žemės tarnyba dėl viešojo intereso gynimo kreipiasi į prokuratūrą;
 - 16) atlieka kitas šio ir kitų įstatymų jai nustatytas funkcijas.
- Valstybės žemės fondas:

- 1) rengia duomenis apie šalies žemės fondo būklę, vykdo žemės išteklių naudojimo stebėseną;
 - 2) tvarko Lietuvos Respublikos žemės informacinę sistemą;
 - 3) teisės aktų nustatyta tvarka įgyvendina valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos lėšomis finansuojamas priemonės, gerinančias žemės valdų struktūras ir mažinančias apleistos žemės plotus;
 - 4) įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka organizuoja žemės konsolidacijos projektų rengimą ir jų sprendinių įgyvendinimą;
 - 5) veikia valstybės vardu valstybei paveldint ir įsigyjant valstybės nuosavybės privačios žemės sklypus, priskirtus žemės konsolidacijos projekto teritorijai, taip pat įsigyjant valstybės nuosavybės privačios žemės sklypus, reikalingus valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos lėšomis finansuojamoms žemės valdų struktūrų gerinimo ir apleistų žemės plotų mažinimo priemonėms įgyvendinti;
 - 6) vykdo valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos aukcionus.
- Savivaldybės institucijos savivaldybės teritorijoje:
 - 1) savivaldybės taryba įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka tvirtina savivaldybės lygmens žemėtvarkos schemas, o savivaldybės administracijos direktorius tvirtina vietovės lygmens žemėtvarkos schemas ir žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektus;
 - 2) savivaldybės administracijos direktorius organizuoja savivaldybės teritorijos ar jos dalies žemėtvarkos schemų ir kaimo plėtros žemėtvarkos projektų rengimą, taip pat žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimą;
 - 3) savivaldybės taryba įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka išnuomoja ir perduoda neatlygintinai naudotis valstybinės žemės sklypus, perduotus patikėjimo teise savivaldybei;
 - 4) šio Įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka savivaldybės taryba teikia Nacionalinei žemės tarnybai prašymus dėl visuomenės poreikiams reikalingų privačios žemės sklypų paėmimo;
 - 5) savivaldybės taryba ar jos įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius teisės aktų nustatyta tvarka sprendžia žemės sklypų pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir (ar) būdo keitimo klausimus;
 - 6) savivaldybės taryba ar jos įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius teikia siūlymus institucijai, administruojančiai valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai skirtas lėšas, dėl šių lėšų skyrimo žemėtvarkos planavimo dokumentuose nurodytoms priemonėms įgyvendinti;
 - 7) savivaldybės administracijos direktorius organizuoja patikėjimo teise valdomuose žemės sklypuose žemėtvarkos darbus, gerinančius žemės naudojimą;
 - 8) atlieka kitų įstatymų joms nustatytas funkcijas.
 - Galiojančiame Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme numatyti šie tikslai:
 - 1) užkirsti kelią žemės ūkio paskirties žemės spekuliacijai ir išsaugoti tradicines ūkininkavimo formas;

- 2) sudaryti sąlygas racionaliai tvarkomoms žemės valdoms suformuoti ir žemės konsolidacijai;
 - 3) skatinti racionalų žemės ūkio paskirties žemės naudojimą.
- Daug perteklinių, besidubliuojančių, administracinę naštą didinančių procedūrų, stabdančių teritorijų planavimo ir statybos procesus, apribojančių sąlygas racionaliai naudoti ir darniai vystyti teritorijas, užtikrinti visuomenės poreikių tenkinimą. Pavyzdžiai:
 - STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. Nr. D1-878 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ patvirtinimo (tolia – Reglamentas), 50 punkte nustatyta, kad statant valstybinėje žemėje (išskyrus Statybos įstatymo [8.3] 27 straipsnio 5 dalies 6 punkte nustatytas išimtis), privaloma gauti valstybinės žemės patikėtinio sutikimą, susitarimą. Reglamento 7 priedo 4 punkte nustatyta, kad rašytiniai besiribojančių žemės sklypų (teritorijų) savininkų ar valdytojų sutikimai (susitarimai) privalomi statant ant sklypo ribos sublokuotus pastatus, statant pastatus ar stogą turinčius inžinerinius statinius arčiau kaip 3 m atstumu nuo sklypo ribos, tačiau ne arčiau kaip 1 m (skaičiuojant atstumą horizontalioje plokštumoje nuo labiausiai išsikišusių konstrukcijų), kai pastato ar stogą turinčio inžinerinio statinio bet kurios konstrukcijos, esančios 1–3 m atstumu nuo sklypo ribos, bet kurio taško aukštis, matuojamas nuo žemės paviršiaus ties sklypų riba (žemesniojo paviršiaus, jei ties sklypų riba yra aukščių skirtumas), didesnis už horizontalų atstumą nuo šio taško iki sklypų ribos, statant pastatus ar stogą turinčius inžinerinius statinius arčiau kaip 1 m nuo sklypo ribos. Statybą leidžiančių dokumentų išdavimo procesą vykdo savivaldybė. Šio proceso metu reikalingas NŽT, kaip valstybinės žemės patikėtinio, sutikimas statyti statinius nesilaikant privalomo minimalaus atstumo iki valstybinės žemės sklypo ribos nei numato teisės aktai, tačiau pati NŽT vėl kreipiasi į savivaldybę, kurioje yra vykdomas statybą leidžiančių dokumentų išdavimo procesas. Procedūros vykdymo laikas galėtų būti trumpesnis iki 60 d. d.
 - Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Nekilnojamojo turto kadastro nuostatų 65 ir 651 punktų nuostatomis, matininkas nekilnojamojo daikto kadastro duomenų bylą dėl kadastro duomenų pakeitimo teikia VĮ Registrų centrui (kai nereikalingas viešojo administravimo subjekto sprendimas) arba Nacionalinei žemės tarnybai (kai reikalingas viešojo administravimo subjekto sprendimas) patikrai. Žemės sklypo kadastro duomenų bylos tikrinimo Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos taisyklių, patvirtintų Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2009 m. rugsėjo 3 d. įsakymu Nr. 1P-98 „Dėl žemės sklypų kadastro duomenų bylos tikrinimo Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos“ 8-15 punktuose nustatyta, kokius veiksmus atlieka Nacionalinės žemės tarnybos darbuotojai atlikdami kadastro duomenų bylos patikrą. Nekilnojamojo daikto kadastro duomenų bylos tikrinimo Valstybės įmonės Registrų centre taisyklių, patvirtintų Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2012 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-224 „Dėl nekilnojamojo daikto kadastro duomenų bylos tikrinimo Valstybės įmonėje Registrų

centre taisyklių patvirtinimo“ 5-9 punktuose nustatyta, kokius veiksmus atlieka kadastro tvarkytojas atlikdamas nekilnojamojo daikto kadastro duomenų patikrą. Akivaizdu, kad patikrų skaičius perteklinis, VĮ Registrų centro ir NŽT funkcijos dubliuojamos.

- Šiuo metu teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atlieka 2 institucijos: VTPSI ir NŽT. VTPSI perėmus valstybinę žemėtvarkos planavimo dokumentų priežiūrą iš NŽT, teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą ir valstybinę žemėtvarkos planavimo dokumentų priežiūrą bus koncentruotos vienoje institucijoje. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 11 straipsnio 2 dalis numato, kad statybos patikrinimus atlieka VTPSI pareigūnai. Į statybos patikrinimus gali būti kviečiami kitų institucijų pareigūnai. Dažniausiai į VTPSI patikrinimus kviečiami pareigūnai iš NŽT.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Žemės įstatyme (redakcija nuo 2023-01-01) naudojamos sąvokos:

Atsižvelgiant į tai, kad NŽT pavaldumas iš ŽŪM pereina AM, sąvoka „Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos“ pakeičiama sąvoka „Aplinkos ministerijos įgaliota institucija“.

Žemės įstatyme (redakcija nuo 2023-05-01) naudojamos sąvokos:

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2023-05-01 NŽT funkcijos paskirstomos kitoms institucijoms, sąvoka „Aplinkos ministerijos įgaliota institucija“ keičiama į sąvoką „Vyriausybės įgaliota institucija“.

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2023-05-01 dalis NŽT funkcijų bus perduota Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai (toliau – VTPSI), Žemės įstatyme ir lydimuosiuose įstatymų projektuose naudojama sąvoka „Aplinkos ministerijos įgaliota institucija“.

Projektuose siūlomos abstrakčios subjektus įvardijančios sąvokos užtikrins, kad pasikeitus patikėjimo teisės subjektui (patikėtiniui) ar jo pavadinimui, galima būtų institucijoms suteikti atitinkamus įgaliojimus ir nereikėtų keisti daug įstatymų.

NŽT pertvarkos kryptys ir terminai:

Nuo 2023-01-01:

1. Žemės naudojimo politikos (išskyrus žemės ūkio paskirties žemės) formavimas iš ŽŪM pereina į AM;
2. ŽŪM atsiskiria su žemės ūkio paskirties žemės naudojimo politikos formavimu (atitinkamai ir iš Žemės įstatymo nuostatos, susijusios su žemės ūkio veikla, iškeliamos į Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymą (naujas pavadinimas - Žemės ūkio paskirties žemės įstatymas));
3. NŽT pavaldumas iš ŽŪM pereina AM;
4. Atsiranda naujas juridinis asmuo - Valstybės įmonė Žemės informacijos centras – visos Lietuvos Respublikos teritorijoje esančios žemės ūkio paskirties žemės patikėtinis.

Nuo 2023-05-01:

1. Savivaldybės - visos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu savivaldybėms patikėjimo teise perduotos valstybinės žemės savivaldybės teritorijoje, išskyrus žemę, kuri šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams;
2. Žemės naudojimo valstybinę kontrolę ir žemės valdos projektų kontrolę vykdys VTPSI;
3. Savivaldybių, kaip valstybinės žemės patikėtinių, priežiūrą ir kontrolę vykdys Vyriausybės įgaliota institucija Žemės įstatymo VI¹ skyriuje nustatyta tvarka.

Siekiant įgyvendinti Vyriausybės programą, perskirstomos funkcijos žemės naudojimo politikos formavimo srityje tarp ŽŪM ir AM, dalį Žemės įstatyme nustatyto reglamentavimo perkeliama į galiojantį Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymą, išdėstant jį nauja redakcija. Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymas keičiamas į Žemės ūkio paskirties žemės įstatymą, praplečiama jo paskirtis ir tikslai. Žemės įstatymas keičiamas, išdėstant jį nauja redakcija. Žemės

įstatymo pakeitimo projektu siūloma pakeisti galiojančio Žemės įstatymo 7 straipsnį ir nuo 2023 m. gegužės 1 d. pagrindiniu valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektu nustatyti savivaldybę (vietoje NŽT). Žemės įstatymo pakeitimo projekte numatyta, kad valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektas (patikėtinis) – savivaldybės – Vyriausybės nutarimu savivaldybėms patikėjimo teise perduotos valstybinės žemės savivaldybės teritorijoje, išskyrus žemę, kuri šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams. Pagal projektą kiti valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektai išliktų tie patys, kaip ir galiojančiame Žemės įstatyme, išskyrus NŽT ir valstybės įmonę Valstybės žemės fondą (jo funkcijas perima valstybės įmonė Žemės informacijos centras).

Nuo 2023-01-01 nuostatos, reglamentuojančios ŽŪM valstybės politikos formavimą žemės ūkio ir kaimo plėtros srityse yra perkeliamos į Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinąjį įstatymą (Žemės ūkio paskirties žemės įstatymą).

Žemės įstatymo pakeitimo įstatymo projekto 7 straipsnyje (redakcija nuo 2023-05-01) siūloma nustatyti, kad kai valstybinė žemė reikalinga Vyriausybės nutarimu valstybei svarbiais pripažintiems projektams, regioninės svarbos projektams, kuriuos tokiais projektais pripažįsta regiono plėtros taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymu, taip pat Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme nustatytais atvejais, kai jos reikia stambiems projektams įgyvendinti arba Žemės įstatymo 41 straipsnio 1 dalies 1–9 punktuose nurodytoms reikmėms ar kitoms valstybės reikmėms, savivaldybei patikėjimo teise perduota valstybinė žemė perduodama Vyriausybės įgaliotai institucijai, o kai valstybinė žemė patikėjimo teise perduota valdyti savivaldybėms, tačiau ji reikalinga viešosios transporto infrastruktūros valdytojo veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytoms valstybinėms funkcijoms atlikti viešosios transporto infrastruktūros valdytojui, savivaldybei patikėjimo teise perduota valstybinė žemė perduodama Vyriausybės įgaliotai institucijai. Tokiu atveju viešosios transporto infrastruktūros valdytojas kreipiasi į Vyriausybės įgaliotą instituciją, nurodydamas valstybinės žemės, perduotos savivaldybei valdyti patikėjimo teise, poreikį, reikalingą viešosios transporto infrastruktūros valdytojo veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytoms valstybinėms funkcijoms atlikti, o Vyriausybės įgaliota institucija raštu apie tai informuoja savivaldybę ir pateikia Vyriausybei nutarimo projektą dėl savivaldybės patikėjimo teisės pasibaigimo. Vyriausybei priėmus nutarimą dėl savivaldybės patikėjimo teisės pasibaigimo, nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos valstybinės žemės patikėtiniumi laikoma Vyriausybės įgaliota institucija. Valstybinės žemės patikėjimo teisės perdavimo tvarką nustato Vyriausybė. Šiomis nuostatomis nustatomas savivaldybei patikėjimo teise perduotos valstybinės žemės perdavimo valstybinei institucijai tvarka.

Žemės įstatymo pakeitimo projekto 11 straipsnio 1 dalies 4 papunktyje aptariamas valstybinės žemės pardavimas. Siūloma, kad sprendimą parduoti valstybinės žemės sklypą visais atvejais priimtų Aplinkos ministerijos įgaliotos institucijos vadovas, o nuo 2023 m. gegužės 1 d. – Vyriausybės įgaliotos institucijos vadovas. Valstybinės žemės, perduotos patikėjimo teise Vyriausybės įgaliotai institucijai, pirkimo–pardavimo sutartį sudarytų Vyriausybės įgaliotos institucijos vadovas, o valstybinės žemės, perduotos patikėjimo teise savivaldybei, pirkimo–pardavimo sutartį sudarytų savivaldybės administracijos direktorius, taip išvengiant papildomos procedūros (savivaldybės patikėjimo teise valdomos valstybinės žemės perdavimo Vyriausybės įgaliotai institucijai prieš ją parduodant).

Žemės įstatymo pakeitimo projekte patikslintas Žemės įstatymo 32 straipsnio pavadinimas į „Valstybės ir savivaldybių institucijų kompetencija reguliuojant žemės santykius“. Nuo 2023-05-01 keičiama 32 straipsnyje nustatyta valstybės ir savivaldybių institucijų kompetencija, išskiriant Vyriausybės, Vyriausybės įgaliotų institucijų, savivaldybių ir Valstybės įmonės Žemės informacijos centro funkcijas.

Nuo 2023-05-01 savivaldybėms, kaip valstybinės žemės patikėtiniams, pagal Žemės įstatymo pakeitimo projekto 32 straipsnio 4 dalį priskiriamos šios funkcijos:

3. Savivaldybės institucijos savivaldybės teritorijoje:

1) įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka tvirtina savivaldybės lygmens žemėtvarkos schemas, kaimo plėtros žemėtvarkos projektus ir žemės konsolidacijos projektus, vietovės lygmens žemėtvarkos schemas ir žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektus;

2) organizuoja savivaldybės teritorijos ar jos dalies žemėtvarkos schemų ir kaimo plėtros žemėtvarkos projektų rengimą, taip pat žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimą;

3) priima sprendimus suformuoti ar pertvarkyti pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus suprojektuotus valstybinės žemės sklypus, įstatymų nustatyta tvarka teikia duomenis Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui šiems sklypams įregistruoti, išskyrus atvejus, kai prašymus įregistruoti valstybinės žemės sklypus Nekilnojamojo turto registre pateikia kiti įstatymų nustatyti valstybinės žemės patikėtiniai, taip pat priima sprendimus pertvarkyti pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus suprojektuotus savivaldybės ar privačios žemės sklypus;

4) įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka organizuoja žemės konsolidacijos projektų rengimą bei jų sprendinių įgyvendinimą;

5) vykdo valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos aukcionus;

6) Žemės įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka nustato servitutus;

7) įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka išnuomoja ir perduoda neatlygintinai naudotis valstybinės žemės sklypus, perduotus patikėjimo teise savivaldybei;

8) Žemės įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka teikia Vyriausybės įgaliotai institucijai prašymus dėl visuomenės poreikiams reikalingų privačios žemės sklypų paėmimo;

9) teisės aktų nustatyta tvarka sprendžia žemės sklypų pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir (ar) būdo keitimo klausimus;

10) teikia siūlymus institucijai, administruojančiai valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai skirtas lėšas, dėl šių lėšų skyrimo žemėtvarkos planavimo dokumentuose nurodytoms priemonėms įgyvendinti;

11) organizuoja patikėjimo teise valdomuose žemės sklypuose žemėtvarkos darbus, gerinančius žemės naudojimą;

12) atlieka kitų įstatymų joms nustatytas funkcijas.

Nuo 2023-05-01 žemės naudojimo valstybinę kontrolę ir žemės valdos projektų kontrolę vietoje NŽT vykdydys VTPSI.

Vietoje NŽT vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo administraciniu aktu servitutus nuo 2023-05-01 nustatytų savivaldybės administracijos direktorius.

Nuo 2023-05-01 savivaldybių, kaip valstybinės žemės patikėtinių priežiūrą ir kontrolę vykdydys Vyriausybė ir Vyriausybės įgaliota institucija, Žemės įstatymo pakeitimo įstatymo projekto VI¹ skyriuje nustatytomis sąlygomis ir tvarka (žr. Žemės įstatymo pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsnio 12 dalį).

Atsižvelgiant į Žemės įstatymo pakeitimus, susijusius su valstybinės žemės patikėjimo teisių subjektų pasikeitimu, atitinkamai patikslinti visi Žemės įstatymo straipsniai, nurodant naują valstybinės žemės patikėtinį ir jo funkcijas.

Keičiamu Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo (naujas pavadinimas – Žemės ūkio paskirties žemės įstatymas) projektu atliekami šie esminiai teisinio reguliavimo pakeitimai:

1. Įstatymo projektas reglamentuos žemės ūkio paskirties žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo santykius bei žemės ūkio paskirties žemės tvarkymą ir administravimą Lietuvos Respublikos teritorijoje.

2. Įstatymo projektu papildomai bus siekiama šių tikslų:

2.1. formuoti valstybės politiką žemės reformos, žemėtvarkos srityse, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą;

2.2. įgyvendinti asmenų teisę į žemės ūkio paskirties žemės nuosavybę bei naudojimą įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis parduodant pageidaujantiems ją pirkti, išnuomojant ar suteikiant naudotis žemės ūkio paskirties valstybine žeme.

Įstatymo projektu siūlomos naujos priemonės žemės ūkio paskirties žemės išsaugojimui užtikrinti, t. y.:

- Asmenys, kurių žemės ūkio paskirties žemės sklypuose deklaruojamos žemės ūkio naudmenos, privalės ne mažiau kaip trejus metus nuo deklaravimo pabaigos užtikrinti žemės sklypo naudojimą žemės ūkio veiklai.
- Kai žemės ūkio paskirties žemės paskirties keitimas per vienerius kalendorinius metus viršys vieną procentą bendro konkrečios savivaldybės teritorijos kaimo gyvenamojoje vietovėje esančios žemės ūkio paskirties žemės ploto, asmenys, inicijuojantys žemės ūkio paskirties keitimą, privalės į valstybės ir savivaldybių biudžetą sumokėti piniginę kompensaciją, lygią keičiamos žemės ūkio paskirties žemės sklypo vidutinei rinkos vertei, apskaičiuotos atliekant žemės sklypo vertinimą masiniu būdu Vyriausybės nustatyta tvarka ir (arba) individualiu vertinimo būdu. Kai žemės ūkio paskirties žemės sklypo, kurio pagrindinę žemės naudojimo paskirtį bus norima pakeisti, dirvožemio našumas didesnis už vidutinį šalyje, bus mokama dvigubo dydžio piniginei kompensacija.
- Valstybinės žemės ūkio paskirties žemės patikėtiniu vietoj NŽT taps Valstybės įmonė Žemės informacijos centras.

Siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo apibrėžtumą, Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo projekte nurodyta, kad žemėtvarkos schemos rengiamos pagal kaimo gyvenamųjų vietovių žemės naudmenų tvarkymo bendrąsias gaires ir prioritetus šio įstatymo projekto 13 straipsnyje nustatyta tvarka. Kaimo plėtros žemėtvarkos projektai rengiami šio Įstatymo projekto 14 straipsnyje nustatyta tvarka, siekiant kompleksiskai suplanuoti žemės naudmenų sudėties pakeitimą, miško sodinimą, kitą su žemės ūkiu susijusią veiklą ir suformuoti žemės ūkio ir alternatyviosios veiklos subjektų žemės valdas. Žemės reformos žemėtvarkos projektai rengiami Žemės reformos įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka.

Geodezijos ir kartografijos įstatymas, Nekilnojamojo turto kadastro įstatymas, Žemės reformos įstatymas, Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymas, Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas, Miškų įstatymas, Kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymas, Savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymas, Vandens įstatymas, Geležinkelių transporto kodeksas, Želdynų įstatymas, Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymas, Administracinių nusižengimų kodeksas, Teritorijų planavimo įstatymas, Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymas, Saugomų teritorijų įstatymas, Pajūrio juostos įstatymas, Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas keičiami, atsižvelgiant į tai, kad AM perduodamas valstybės politikos formavimas žemės (išskyrus žemės ūkio paskirties) administravimo ir tvarkymo, žemėtvarkos, žemės reformos, geodezijos, kartografijos, erdvių duomenų rinkinių tvarkymo ir Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtojimo srityse, o įgyvendinimas – įstaigoms prie Aplinkos ministerijos, Vyriausybės įgaliotoms institucijoms.

NŽT nuo 2023-01-01 taps pavaldi ne ŽŪM, o AM.

Priėmus siūlomus įstatymų projektų pakeitimus laukiami teigiami rezultatai:

Aiškiai atskirtos institucijų funkcijos – su valstybinės žemės (išskyrus žemės ūkio paskirties žemę) valdymu ir naudojimu, teritorijų planavimu ir statybos sritimis susijusių sričių politikos formavimas bus konsoliduotas pagal kompetenciją vienoje institucijoje – Aplinkos ministerijoje.

Nuoseklus politikos formavimas – formuojama vieninga valstybės politika aplinkosaugos, valstybinės žemės valdymo ir naudojimo, teritorijų planavimo, urbanistikos, statybos ir jos priežiūros srityse (konsoliduoti ir efektyviau naudojami valstybiniai erdvių duomenų rinkiniai, informacinių technologijų ištekliai, efektyvi valstybinių erdvių duomenų ir jiems teikti skirtų el. paslaugų kūrimo, palaikymo ir vystymo politika).

AM perdavus valstybės politikos formavimą nekilnojamojo turto kadastro srityje, bus visapusiškai užbaigta darbų sekos grandinė pradedant nuo žemės sklypo suformavimo (teritorijų planavimo politika), statinio ar pastato suprojektavimo (architektūros ir urbanistikos ir jų priežiūros

politika), statinio ar pastato statybos (statybos ir jos priežiūros politika) ir baigiant darbų seką nekilnojamųjų daiktų registravimu Nekilnojamojo turto registre ir kadastre.

Sumažės derinančių institucijų tiek teritorijų planavimo, tiek ir statybą leidžiančių dokumentų išdavimo procesuose. Dėl to savivaldos projektų įgyvendinimas bus sklandesnis, kas užtikrins visuomeninę naudą, sudarys sąlygas visuomenei ir savivaldybėms reikalingoms iniciatyvoms, atitinkamai pagerės verslo, ekonomikos, teritorinės infrastruktūros vystymo prielaidos, sumažės administracinė našta.

Vietos savivalda atliks ne formalų, o realų valstybinės žemės šeimininko vaidmenį ir bus labiau motyvuota racionaliai ir efektyviai naudoti teritorijas. Kaip minėta, teritorijų planavimas ir savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 19 dalimi, yra savarankiška savivaldybės funkcija. Pažymėtina, kad pagal Konstitucinio Teismo išaiškinimą, savivaldybės (jų institucijos), veikdamos pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją ir vykdydamos viešąjį administravimą ir / arba teikdamos viešąsias paslaugas, garantuoja ne tik teritorinės bendruomenės viešąjį interesą, bet ir visos valstybinės bendruomenės – pilietinės Tautos viešąjį interesą, kurį pagal savo kompetenciją garantuoja ir valstybės institucijos. Konstitucinis socialinės darnos imperatyvas, Konstitucijoje įtvirtinti pilietinės visuomenės ir teisingumo siekiai, Lietuvos valstybės unitarinis pobūdis, kiti konstituciniai imperatyvai suponuoja tai, kad savivaldybės – teritorinės bendruomenės viešasis interesas negali būti priešpriešinamas visos valstybinės bendruomenės – pilietinės Tautos, kurios dalis yra ir atitinkama teritorinė bendruomenė, viešajam interesui. Ir dėl šios priežasties, be tų funkcijų, kurios priklauso išimtinai savivaldybėms, joms gali būti pavesta vykdyti ir tam tikras valstybės funkcijas, taip yra užtikrinama veiksmingesnė valstybės valdžios ir piliečių sąveika, valdymo demokratiškumas. Pagal Konstituciją tokios valstybės funkcijos savivaldybėms vykdyti turi būti perduodamos įstatymu. Pagal Konstitucinio Teismo išaiškinimą, kad ir kokių mastu tam tikros funkcijos vykdymas būtų perduotas savivaldybėms, valstybei pagal Konstituciją išlieka pareiga užtikrinti, kad ši funkcija būtų tinkamai vykdoma.

Įstatymų projektais atskiriamos sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo kontrolės funkcijos, o antrajame pertvarkos etape bus sukurtas aiškus ir skaidrus žemės naudojimo valstybinės kontrolės mechanizmas (valstybinės žemės patikėtiniai nekontroliuos savo pačių priimamų sprendimų teisėtumo).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymų projektais keičiamų funkcijų ir atsakomybių perskirstymas, užtikrinant sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijų atskyrimą, sprendimus priimančių institucijų kompetenciją bei atsakomybę, taip pat kitas projektuose numatytas priemonės, sumažins ar iš esmės eliminuos galimybes pasireikšti korupcijai žemės valdymo ir naudojimo srityje

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įgyvendinus šių įstatymų projektų nuostatas, bus sudaromos palankesnės sąlygos žemės ūkio paskirties žemės išsaugojimui užtikrinti, sudarys palankesnes sąlygas ilgalaikiai ir darniai ekonomikos plėtrai, skatins naujų investicijų pritraukimą, užtikrins sklandesnį projektų įgyvendinimą, neabejotinai sudarys stabilias ir patikimas sąlygas vystyti perspektyvius, ilgalaikius, ekonomiškai ir kitais požiūriais vertingus projektus.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus įstatymų projektus, reikės keisti šiuos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus:

1. 1999 m. kovo 9 d. nutarimą Nr. 260 „Dėl naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“;
2. 1999 m. birželio 2 d. nutarimą Nr. 692 „Dėl naujų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“;
3. 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimą Nr. 1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“;
4. 2003 m. vasario 18 d. nutarimą Nr. 236 „Dėl valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos žemės ūkio paskirčiai (veiklai)“;
5. 2004 m. lapkričio 15 d. nutarimą Nr. 1443 „Dėl valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos mėgėjų sodo teritorijoje“;
6. 2008 m. sausio 23 d. nutarimą Nr. 81 „Dėl Nacionalinės žemės konsolidacijos strategijos patvirtinimo“;
7. 1999 m. vasario 24 d. nutarimą Nr. 205 „Dėl žemės įvertinimo tvarkos“;
8. 2000 m. rugpjūčio 2 d. nutarimą Nr. 925 „Dėl valstybinės žemės sklypų pardavimo neatlygintinai savivaldybių nuosavybėn ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių žemės sklypų pardavimo aukcione“;
9. 1993 m. kovo 18 d. nutarimą Nr. 182 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės sklypų įsigijimo perleidimo ir nuomos užsienio valstybių diplomatinėms atstovybėms ir konsulinėms įstaigoms tvarkos bei sąlygų įstatymo įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“;
10. 2002 m. rugsėjo 10 d. nutarimą Nr. 1418 „Dėl valstybinės žemės sklypų pardavimo valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise savivaldybėms taisyklių patvirtinimo“;
11. 2005 m. rugsėjo 16 d. nutarimą Nr. 1023 „Dėl valstybinės žemės sklypų, priskirtų privatizavimo objektams, pardavimo ir nuomos“;
12. 1998 m. balandžio 1 d. nutarimą Nr. 385 „Dėl žemės reformos vykdymo kaimo gyvenamojoje vietovėje“;
13. 2000 m. liepos 5 d. nutarimą Nr. 793 „Dėl Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsnio įgyvendinimo tvarkos“;
14. 2005 m. birželio 27 d. nutarimą Nr. 697 „Dėl žemės konsolidacijos projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“;
15. 2003 m. birželio 25 d. nutarimą Nr. 841 „Dėl žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų pirkimų arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimų tvarkos aprašo patvirtinimo“;
16. 2000 m. birželio 27 d. nutarimą Nr. 730 „Dėl piliečių, kuriems atlyginama pinigais už valstybės išperkamą žemę, mišką ir vandens telkinius, ir piliečių, kuriems atlyginama pinigais, kai jie atsisako perduodamo neatlygintinai nuosavybėn naujo žemės sklypo individualiai statybai mieste, sąrašų sudarymo ir atlyginimo tvarkos aprašo“;
17. 1995 m. lapkričio 13 d. nutarimą Nr. 1428 „Dėl valstybinės žemės pardavimo neatlygintinai naudotis taisyklių patvirtinimo“;
18. 1996 m. balandžio 18 d. nutarimą Nr. 475 „Dėl žemės sklypų, kuriuos paveldėjo įpėdiniai, pagal Lietuvos Respublikos įstatymus negalintys turėti nuosavybės teisių į žemę, pardavimo taisyklių patvirtinimo“;
19. 2002 m. vasario 15 d. nutarimą Nr. 241 „Dėl asmenų lėšomis atliekamų Valstybinės žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo darbų ir žemės reformos žemėtvarkos projektų rengimo ir įgyvendinimo darbų apmokėjimo taisyklių“;
20. 2003 m. liepos 15 d. nutarimą Nr. 925 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo nuosavybėn neatlygintinai religinėms bendrijoms, bendruomenėms ir centrams taisyklių patvirtinimo“;
21. 1999 m. rugsėjo 29 d. nutarimą Nr. 1073 „Dėl pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties nustatymo ir keitimo“;
22. 1998 m. birželio 18 d. nutarimą Nr. 738 „Dėl žemės, įsigytos pagal Lietuvos Respublikos valstiečio ūkio įstatymą ar asmeniniam ūkiui, pardavimo“;

23. 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimą Nr. 1244 „Dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų patvirtinimo“;

24. 2002 m. balandžio 15 d. nutarimą Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“;

25. 2004 m. spalio 14 d. nutarimą Nr. 1289 „Dėl žemės servitutų nustatymo administraciniu aktu taisyklių patvirtinimo“;

26. 2005 m. rugpjūčio 25 d. nutarimą Nr. 924 „Dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklių ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“;

27. 2004 m. gruodžio 2 d. nutarimą Nr. 1541 „Dėl vienkartinės ar periodinės kompensacijos, mokamos už naudojamą administraciniu aktu nustatytu žemės servitutu, tarnaujančiojo daikto savininkui ar valstybinės žemės patikėtiniui apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“;

28. 2001 m. rugsėjo 26 d. nutarimą Nr. 1171 „Dėl Miškų priskyrimo miškų grupėms tvarkos ir miškų priskyrimo miškų grupėms normatyvų patvirtinimo“;

29. 2003 m. spalio 9 d. nutarimą Nr. 1255 „Dėl Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro steigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“;

30. 2007 m. lapkričio 21 d. nutarimą Nr. 1257 „Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų nuomos ne miškų ūkio veiklai organizuoti“;

31. 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimą Nr. 1369 „Dėl Valstybinės reikšmės miškų plotų schemų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

32. 2011 m. lapkričio 16 d. nutarimą Nr. 1348 „Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų pardavimo“;

33. 2014 m. vasario 5 d. nutarimą Nr. 97 „Dėl Atlyginimo asmenims už valstybės nuosavybės paimtą žemės ūkio paskirties ar miškų ūkio paskirties žemę taisyklių patvirtinimo“;

34. 2015 m. gruodžio 2 d. nutarimą Nr. 1250 „Dėl Bendros miško kelių priežiūros ir taisymo (remonto) visų nuosavybės formų miškuose tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Atitinkamai bus keičiami žemės ūkio ministro įsakymai, priimti vadovaujantis aukščiau nurodytais įstatymais ir Vyriausybės nutarimais.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektai parengti laikantis nustatytų reikalavimų. Įstatymų projektuose nėra naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų, todėl šie projektai nevertintini Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymų projektams įgyvendinti reikės poįstatyminių teisės aktų, nurodytų šio aiškinamojo rašto 9 punkte. Juos turės parengti Aplinkos ministerija.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti:

Įstatymų įgyvendinimui papildomų lėšų neprireiks. Siūlomų pakeitimų įgyvendinimui numatoma skirti ne daugiau biudžeto lėšų, nei šiuo metu naudojama. Priskyrus atskiras NŽT funkcijas

atitinkamą patirtį ir kompetenciją turinčioms, specializuotoms institucijoms, planuojamas efektyvesnis lėšų panaudojimas.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: „valstybinė žemė“ „patikėtinis“, „Savivaldybė“, „žemės ūkio paskirties žemė“, „konsolidacija“, „monitoringas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.
